

Koitajoen FRESHABIT LIFE IP-hanke - kalaosio

Vuoksen vesistön koillisosaan sijoittuva Koitajoki saa alkunsa itärajan tuntumasta Syväjärvestä ja se kiertää Venäjän kautta takaisin Suomen puolelle. Sen valuma-alueesta noin 40 % sijaitsee Venäjän puolella. Joki virtaa Nuorajärven läpi, yhdistyy Koitereesta purkautuviin vesiin ja lopulta ohjautuu voimalalouden tarpeisiin rakennetun uuden purkautumisreitit kautta Pielisjokeen jättäen alkuperäisen purkautumisreitit, Ala-Koitajoen vähävetiseksi tulvajuoksuosuomaksi. Koitajoki on siis menettänyt alkuperäistä muotoaan vesistöä rakentamisen, mutta myös metsätalouden ja turvetuotannon aiheuttaman kuormituksen vuoksi.

Vesisammalten siirtohanke Ala-Koitajoen kunnostetuilla järvilohen poikastuotantoalueilla

Ala-Koitajoki on ollut Pielisjoen ohella äärimmäisen uhanalaiseksi luokitellun järvilohen (*Salmo salar*, *sebgo*) Saimaan kannan ainoa lisääntymisalue. Molemmat joet valjastettiin 1950–1970-luvulla vesivoimantuotantoon, jolloin lohien luontaiset lisääntymisalueet tuhoutuivat. Ala-Koitajoki, on kuitenkin edelleen järvilohen lisääntymisen kannalta merkittävä potentiaalinen alue.

Pamilon voimalaitoksen rakentamisen yhteydessä ohijuoksuosuomaksi muutettuun Ala-Koitajokeen johdettiin minimivirtaamana vettä enää 2 m³/s aiemman keskivirtaaman 75 m³/s sijasta. Alkuvuodesta 2013 annetun KHO:n päätöksen mukainen määräajaksi korotettu virtaama (4-6 m³/s) loi hyvät edellytykset selvittää mahdollisuudet koskialueiden palauttamisesta järvilohen luontaiseksi lisääntymisalueeksi.

Maaliskuussa 2014 joella käynnistettiin kalataloudelliset kunnostukset, joita on tarkoitus jatkaa vielä useamman vuoden ajan. Koskikunnostusten avulla parannetaan ja lisätään järvilohen kutu- ja poikastuotantoalueita luonnonlisääntymisen käynnistämiseksi. Hankkeeseen liittyy myös laaja istutus-, tutkimus- ja seurantaosio. Poikastuotannon onnistumisella tulee olemaan erittäin suuri merkitys koko järvilohikannan säilymiselle ja olemassaololle.

Ala-Koitajoen koskikunnostuksiin kuuluu olennaisena osana runsaan kivimateriaalin tuonti ja levittäminen poikastuotantoalueille. Kunnostetuissa kohteissa, varsinkin voimakkaasti kivetyillä alueilla kasvillisuuden määrä on aluksi vähäinen ja kasvillisuuden luontainen leviäminen hidasta. Poikastuotantoalueiden tuottavuutta tehostetaan edistämällä ja nopeuttamalla vesikasvien, erityisesti vesisammalten leviämistä kunnostetuilla koski- ja virta-alueilla. Kohdealueille siirretään muualta pääuomasta tai sivu-uomista otettuja kasvien peittämiä kiviä tai kiinnitetään kiviin muualta irrotettua kasvillisuutta. Vesikasvillisuus lisää kohteiden biologista monimuotoisuutta tarjoten järvilohen poikasille suojaisia oleskelupaikkoja ja parempaa ravinnonsaantimahdollisuutta.

Hankkeen tuloksena kunnostettujen alueiden poikastuotantokapasiteetti lisääntyy ja tuotanto saadaan nopeammin ja tehokkaammin käyntiin. Hankkeeseen liittyy tulosten/vaikutusten seurantaosio. Hanketta tukee myös FRESHABIT LIFE IP-hankekokonaisuuteen kuuluva Ala-Koitajoen valuma-alueen kunnostushanke, jolla vähennetään Ala-Koitajokeen kohdistuvaa humus- ja kiintoainekuormitusta.

Koitajoen planktonsiian kutupaikkojen kunnostushanke

Koitajoen alajuoksulla elää valtakunnallisesti (ja myös kalataloudellisesti) merkittävä alkuperäinen planktonsiikakanta (*Coregonus lavaretus f. pallasi*), joka kuuluu uhanalaisuusarvioinnissa luokkaan vaarantunut, mutta on käytännössä tätä uhanalaisempi. Planktonsiika on tiheäsiivilähampainen virtakutuinen siikamuoto. Alkuperäistä planktonsiikaa esiintyy Vuoksen sekä Kymi- ja Oulujoen vesistöalueilla. Puolet sen alkuperäisesiintymistä on eriasteisesti uhanalaisia, vesirakentamisen ollessa tavallisin uhkatekijä. Yksi tärkeimmistä vielä luonnossa lisääntyvistä planktonsiikakannoista on Koitajoen kanta. Koitajoen kanta on kuitenkin taantunut, ja sen uhkana on mm. kutualueiden liettyminen ja risteytyminen harvasiivilähampaisen

ns. tuppisiian kanssa. Merkittävin ongelma on mädin kuolleisuutta lisäävän orgaanisen aineksen kertyminen kutupohjille ja hedelmöitetyn mädin päälle talven yli kestävä haoutumisjakson aikana.

Koitajoen planktonsiialla on myös huomattava taloudellinen merkitys. Nopean kasvun ja suuren kokonsa vuoksi Koitajoen planktonsiikakantaa hyödynnetään kalankasvatuksessa ja istutustoiminnassa: jopa 60 % maamme sisävesien planktonsiikaistutuksista tehdään käyttäen Koitajoen planktonsiikakantaa.

Koitajoen planktonsiian tunnettujen, osittain liettyneiden kutupaikkojen tila selvitetään, ja alueita kunnostetaan mm. imuruoppaamalla. Kutupohjien parantamisen vaikutusta siian lisääntymistulokseen arvioidaan seurantahankkeen avulla. Hanketta tukee myös FRESHABIT LIFE-IP-hankekokonaisuuteen kuuluva, planktonsiian lisääntymispaikkojen vaikutuspiiriin liittyvä Koitajoen valuma-alueen kunnostushanke, jolla vähennetään kutupaikoille kohdistuvaa humus- ja kiintoainekuormitusta.

Tiedote LIFE-hankkeesta Ympäristöministeriön sivulla: [http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Suomeen_jattipotti_EUsta_lahes_20_miljoo\(37193\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Suomeen_jattipotti_EUsta_lahes_20_miljoo(37193))